

Rok akademicki:

2014/15

Jednostka prowadząca:

Wydział Filozoficzny

Kierunek:

Filozofia

Poziom:

studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne

Nazwa przedmiotu:

Historia filozofii średniowiecznej

(History of Mediaeval Philosophy)

Język:

PL

Typ przedmiotu:

Przedmiot obieralny:

nie

Rok studiów, semestr:

rok I, semestr letni

Wymiar:

ćwiczenia: 45 godz.

Punkty ECTS:

ćwiczenia: 4

Forma zaliczenia:

ćwiczenia: zaliczenie z oceną

Prowadzący:

ćwiczenia: o. dr Wojciech Gródek OFM;

Koordynator sylabusu:

o. dr Wojciech Gródek OFM

Sylabus dostępny w ramach:

- [Historia filozofii średniowiecznej](#) [na kierunku:] [Filozofia](#) (F), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, I rok, semestr letni

- [prowadzący ćwiczenia:45h/zo/4ECTS]: o. dr Wojciech Gródek OFM;

Wymagania wstępne:

1. Wymagane jest zaliczenie wykładu i ćwiczeń z historii filozofii starożytnej.
2. Student zna idee i argumenty filozoficzne wybranych filozofów greckich na podstawie samodzielnej lektury ich pism - K_W03
3. poprawnie stosuje poznaną grecką terminologię filozoficzną ważną dla analizy myśli chrześcijańskiej (nous, apieron, on, hen, ouden, phronesis, sophia, kosmos, psyche, theos, aletheia, idea, eidos) - K_U05

Cele:

1. Po ukończeniu kursu student będzie posiadał znajomość problematyki poruszanej przez filozofów średniowiecznych.
2. Uczestnik zajęć nabędzie również znajomość granic i kompetencji rozumu ludzkiego w zakresie Objawienia, pozwalającej na właściwe rozróżnienie tego, co należy do przestrzeni wiary, a co do obszaru rozumu.

Treści kształcenia:

Problematyka poruszana na zajęciach dotyczy dziejów adaptacji filozofii starożytnej przez myślicieli chrześcijańskich, na potrzeby wyjaśniania problemów, jakie niesie ze sobą wiara chrześcijańska. Zakres prowadzonych analiz myśli filozofów chrześcijańskich obejmuje okres od Klemensa Aleksandryjskiego do Mikołaja z Kuzy. Analiza będzie prowadzona w następującej kolejności:

1. Klemens Aleksandryjski – zasadność stosowania filozofii greckiej do wyjaśniania Objawienia. Czy przez filozofię można dojść do wiary? Czy możliwe jest weryfikowanie doktryny religijnej przez namysł filozoficzny, czy też nie? Jaką więc rolę ma spełniać filozofia wobec doktryny?
2. Augustyn – Związek porządku z dobrem. Czy w świecie rzeczywiście można mówić o porządku? Czy porządek jest ściśle związany z intelektem, czy więc poza intelektem można mówić o porządku? Czy Bóg będąc stwórcą porządku jednocześnie podlega temu porządkowi? Czy zło jest w porządku czy też poza nim? Stosunek szczęśliwości do prawdy. Dyskusja z akademikami na temat prawdy i prawdopodobieństwa. Czy można być szczęśliwym dążąc tylko do prawdy, czy też tylko wtedy gdy się ją posiada?
3. Boecjusz – Problem przeznaczenia i wolnej woli w kontekście doktryny o Opatrzności Bożej. Czy Bóg widzi to, co ma zdarzyć się w przyszłości? osoba i dwie natury w Chrystusie.
4. Anzelm – analiza natury per se jako dowód na istnienie i przymioty Boga. Problem rozumienia doktryny creatio ex nihilo.
5. Teodoryk z Chartres – próba filozoficznej interpretacji sześciu dni stworzenia. Stosowanie znanych tez fizyki i metafizyki starożytnej do rozumienia początku Księgi rodzaju.
6. Bonawentura – możliwość poznania Boga za pomocą Jego śladu i obrazu. Próba zrozumienia natury Boga. Czy poprzez analizę natury ludzkiej można dojść do rozumienia Boga? Jakie warunki muszą być spełnione by doświadczyć rzeczywistości Boga?
7. Tomasz z Akwinu – analiza Metafizyki Arystotelesa. Jak należy rozumieć prawdę?
8. Jan Duns Szkot – rozumienie Pierwszej Zasady za pomocą porządku istotowego.
9. Wilhelm Ockham – znaczenie terminu dla rozumienia rzeczywistości.
10. Mikołaj z Kuzy – próba zastosowania pojęć matematycznych do zrozumienia natury Boga. Analiza będzie prowadzona w następującej kolejności:
 1. Klemens Aleksandryjski – zasadność stosowania filozofii greckiej do wyjaśniania Objawienia. Czy przez filozofię można dojść do wiary? Czy możliwe jest weryfikowanie doktryny religijnej przez namysł filozoficzny, czy też nie? Jaką więc rolę ma spełniać filozofia wobec doktryny?
 2. Augustyn – Związek porządku z dobrem. Czy w świecie rzeczywiście można mówić o porządku? Czy porządek jest ściśle związany z intelektem, czy więc poza intelektem można mówić o porządku? Czy Bóg będąc stwórcą porządku jednocześnie podlega temu porządkowi? Czy zło jest w porządku czy też poza nim? Stosunek szczęśliwości do prawdy. Dyskusja z akademikami na temat prawdy i prawdopodobieństwa. Czy można być szczęśliwym dążąc tylko do prawdy, czy też tylko wtedy gdy się ją posiada?
 3. Boecjusz – Problem przeznaczenia i wolnej woli w kontekście doktryny o Opatrzności Bożej. Czy Bóg widzi to, co ma zdarzyć się w przyszłości? osoba i dwie natury w Chrystusie.
 4. Anzelm – analiza natury per se jako dowód na istnienie i przymioty Boga. Problem rozumienia doktryny

creatio ex nihilo.

5. Teodoryk z Chartres – próba filozoficznej interpretacji sześciu dni stworzenia. Stosowanie znanych tez fizyki i metafizyki starożytnej do rozumienia początku Księgi rodzaju.

6. Bonawentura – możliwość poznania Boga za pomocą Jego śladu i obrazu. Próba zrozumienia natury Boga. Czy poprzez analizę natury ludzkiej można dojść do rozumienia Boga? Jakie warunki muszą być spełnione by doświadczyć rzeczywistości Boga?

7. Tomasz z Akwinu – analiza Metafizyki Arystotelesa. Jak należy rozumieć prawdę?

8. Jan Duns Szkot – rozumienie Pierwszej Zasady za pomocą porządku istotowego.

9. Wilhelm Ockham – znaczenie terminu dla rozumienia rzeczywistości.

10. Mikołaj z Kuzy – próba zastosowania pojęć matematycznych do zrozumienia natury Boga.

Efekty kształcenia:

Wiedza:

1. Student zna idee i argumenty filozoficzne wybranych autorów chrześcijańskich na podstawie samodzielnej lektury ich pism - K_W03

2. zna metody interpretacji tekstu filozoficznego, zna różnicę między referowaniem a komentowaniem tekstu - K_W07

Umiejętności:

3. Student czyta i interpretuje teksty filozofów chrześcijańskich - K_U03

4. poprawnie stosuje poznaną terminologię filozoficzną właściwą dla myśli chrześcijańskiej - K_U05

Metody i narzędzia dydaktyczne:

1. Zajęcia mają charakter dyskusji prowadzonej na podstawie przygotowanych przez uczestników komentarzy do tekstów poszczególnych myślicieli średniowiecznych.

2. Dyskusja jest inicjowana przez uczestników po przeczytaniu jednego z komentarzy.

3. Prowadzący zajęcia włącza się do dyskusji wyjaśniając źródła konfliktu między doktryną a znaną w średniowieczu filozofią grecką i proponując możliwe rozwiązania.

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

Student uzyskuje zaliczenie z oceną na podstawie:

1. przygotowanego oraz przedstawionego na zajęciach pisemnego komentarza z zadanego tekstu (komentarz nie może przekraczać jednej strony A4),

2. dyskusji podczas zajęć na temat zadanego tekstu,

3. przedstawionej pracy pisemnej (5-10 stron) na dowolnie obrany temat z zakresu filozofii średniowiecznej.

Lektury podstawowe:

1. Klemens Aleksandryjski, Kobierce, t. 1, tłum. J. Niemirska-Pliszczyńska, Warszawa 1994, s. 1–41.

2. Augustyn, O porządku, tłum. J. Modrzejewski, [w:] Dialogi filozoficzne, Kraków 1999, s. 155–182.

3. Augustyn, Przeciw akademikom, tłum. K. Augustyniak, [w:] Dialogi filozoficzne, Kraków 1999, s. 57–150.

4. Boecjusz, O pociechach filozofii, ks. V, [w:] Pisma Ojców Kościoła, t. 5, Poznań 1926, s. 141–163.

5. Boecjusz, O osobie i dwóch naturach, [w:] Pisma Ojców Kościoła, t. 5, Poznań 1926, s. 223–249.

6. Jan Szkot Eriugena, Periphyseon Księga I, tłum. A. Kijewska, Kęty 2009, s. 59-101.

7. Anzelm z Canterbury, Monologion, rozdz. 1–14, [w:] Monologion. Proslogion, tłum. T. Włodarczyk, Warszawa 1992, s. 13–38.

8. Teodoryk z Chartres, Traktat o dziełach sześciu dni, tłum. Stanisław Bafia, Kraków 2006, s. 71-125.

9. Bonawentura, Droga duszy do Boga, tłum. O. C. S. Napiórkowski OFMConv., [w:] Antologia mistyków, t. 1, s. 170–188.

10. Tomasz z Akwinu, O bycie i istocie, KUL 1981, s. 9–46.
11. Tomasz z Akwinu, O prawdzie, [w:] Kwestie dyskutowane o prawdzie, tom 1, Kęty 1998, s. 13-29.
12. Jan Duns Szkot, Traktat o Pierwszej Zasadzie, rozdz. 1–3, tłum. T. Włodarczyk, PWN 1988, s. 3–48.
13. Wilhelm Ockham, Suma logiczna, ks. I, s. 11–27.
14. Mikołaj z Kuzy, O oświeconej niewiedzy, ks. I, tłum. I. Kania, Kraków 1997, s. 45–111.

Lektury uzupełniające:

1. Beierwaltes W., Platonizm w chrześcijaństwie, tłum. P. Domański, Kęty 2003.
2. Evans G. R., Filozofia i teologia w średniowieczu, tłum. J. Kielbasa, Kraków 1996.
3. Gilson E., Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966.
4. Pomian K., Przeszłość jako przedmiot wiary. Historia i filozofia w myśli średniowiecznej, Warszawa 1998.
5. Wilczek F., Ontologiczne podstawy dowodów na istnienie Boga według Tomasza z Akwinu i Dunsza Szkota, Warszawa 1958.

Uwagi: